

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 406/2018-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. júla 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Derevjaníkom, Kamenárska 17/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 14 C 253/2013 zo 14. mája 2014, uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 699/2014 z 26. januára 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 6/2017 z 28. septembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci

namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 253/2013 zo 14. mája 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“), uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 Co 699/2014 z 26. januára 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 6/2017 z 28. septembra 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ svoju sťažnosť doplnil podaním doručeným ústavnému súdu 30. januára 2018.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa na okresnom súde žalobou domáha toho, *„aby súd zaviazal žalovaných k zaplateniu odškodného za nimi spôsobené materiálne a nemateriálne škody – za utrpené psychické, duševné, morálne a ľudské ujmy“*.

3. Napadnutým uznesením okresného súdu bolo zrušené jeho uznesenie č. k. 14 C 253/2013-23 z 24. januára 2014, ktorým bol sťažovateľ oslobodený od platenia súdnych poplatkov. Okresný súd dospel k záveru, že v prípade sťažovateľa ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva, pretože je *„nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené“*. Sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu podal odvolanie.

4. Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie okresného súdu potvrdil. Sťažovateľ proti uzneseniu krajského súdu následne podal dovolanie.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol.

6. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že všetkými napadnutými uzneseniami všeobecných súdov došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože tieto sú svojvoľné a arbitrárne. Všeobecné súdy v jeho veci podľa jeho názoru

neaplikovali relevantnú právnu normu, nesprávne právnu normu interpretovali a nedostatočne odôvodnili závery, ku ktorým dospeli.

7. Sťažovateľ tvrdí, že podľa § 138 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) je možné priznať účastníkovi konania oslobodenie od súdnych poplatkov v prípade, ak to jeho pomery odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. V zmysle § 138 ods. 5 OSP však už raz priznané oslobodenie možno odňať iba v prípade, ak sa ukáže, že pomery účastníka toto oslobodenie neodôvodňujú, resp. neodôvodňovali. Podľa tohto ustanovenia však nie je možné odňať už raz priznané oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že ide o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Na tento jeho kľúčový argument všeobecné sudy nedali dostatočnú odpoveď.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dunajská Streda zo 14. mája 2014, sp. zn. 14C/253/2013-58 porušené boli.

II. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave zo 26. januára 2016, sp. zn. 23Co/699/2014-82 porušené boli.

III. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 28. septembra 2017, sp. zn. 7 Cdo/6/2017 porušené boli.

IV. Uznesenie Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 14. mája 2014, sp. zn. 14C/253/2013-58, uznesenie Krajského súdu v Trnave zo 26. januára 2016, sp. zn. 23Co/699/2014-82, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

zo 28. septembra 2017, sp. zn. 7 Cdo/6/2017 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Dunajská Streda na ďalšie konanie.

V. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] vo výške 325,42 € na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Petra Derevjanika do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

14. Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

II.1 K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu

15. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti najprv preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu.

16. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne a právomoc ústavného súdu len subsidiárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd rozhoduje iný súd“). Znamená to, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri posudzovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom

prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

17. Sťažovateľ mal v systéme všeobecného súdnictva možnosť podať proti uzneseniu okresného súdu účinný opravný prostriedok (odvolanie) na dosiahnutie nápravy ním tvrdeného porušenia práv (čo sťažovateľ aj urobil) a o jeho odvolaní bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Využitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany sťažovateľom označených práv vylučuje prijatie sťažnosti ústavným súdom, ktorý môže uplatniť svoju právomoc iba vtedy, ak by sťažovateľ nemal inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

18. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky jej prijatia na ďalšie konanie splnené neboli, a preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

19. Ústavný súd následne preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

20. K tejto časti sťažnosti ústavný súd konštatuje, že aj keď sú napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z formálneho hľadiska právoplatné rozhodnutia, samotné konanie o sťažovateľom podanej žalobe, ktorou sa domáha toho, *„aby súd zaviazal žalovaných k zaplateniu odškodného za nimi spôsobené materiálne*

a nemateriálne škody – za utrpené psychické, duševné, morálne a ľudské ujmy“, nebolo v čase podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončené.

21. Ústavný súd sa pridrižiava svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 182/2013, III. ÚS 478/2013, m. m. aj I. ÚS 420/2013, II. ÚS 129/2012, III. ÚS 440/2013, IV. ÚS 625/2012), podľa ktorej uzneseniami, ktorými súd nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, ako aj uzneseniami, ktoré v inštančnom postupe takéto rozhodnutie potvrdili, nemôže dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Samotné vydanie takýchto uznesení, ale ani nadobudnutie právoplatnosti týchto uznesení nemá totiž bez ďalšieho za následok stratu prístupu k súdu pre účastníka (sťažovateľa). K takému dôsledku by totiž mohlo dôjsť až prípadným vydaním uznesenia o zastavení z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku.

22. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že konanie o sťažovateľom podanej žalobe bolo zastavené uznesením okresného súdu sp. zn. 14 C 253/2013 z 19. apríla 2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť 4. mája 2018. Podľa informácie poskytnutej okresným súdom sťažovateľ proti označenému rozhodnutiu o zastavení konania opravný prostriedok nepodal. V zmysle už uvedených právnych záverov, rešpektujúc subsidiárne postavenie ústavného súdu vo vzťahu ku všeobecným súdom, keď ústavný súd nie je bežnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou proti všeobecným súdom vo vzťahu k akýmkoľvek ich rozhodnutiam (vrátane rozhodnutí procesného charakteru), tak sťažovateľ sám svojím postupom v konečnom dôsledku pripravil ústavný súd o možnosť preskúmania ním tvrdených pochybení všeobecných súdov.

23. Vzhľadom na uvedené skutočnosti musel ústavný súd túto časť sťažnosti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú (podobne napr. IV. ÚS 545/2013, IV. ÚS 259/2014, II. ÚS 622/2016).

24. Keďže sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už nezaoberal jeho ďalšími návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júla 2018